Цана асобнага нумару: 20 гр.

Przesyłka opłacona ryczałtem.

№ 18 (165) Вільня, Серада 22 Лютага 1928 г. Год IV.

СЯЛЯНСКАЯ НІВА

Няхай жыве Беларускі Народ!

Зямля сялянству бяз выкупу!

АДРЭС РЭДАКЦЫІ І АДМІНІСТРАЦЫІ: Вільня, Вострабрамская вул. № 8, кв. 1. (Wilno, ulica Ostrobramska Nr. 8, m. 1). Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 гадз. апрача сьвята. Рэдактар прыймае ад 12-ай да 2-ой гадзіны.

Орган Беларускага Сялянскага Саюзу. Беларуская палітычная, грамадзкая, літэратурная і гаспадарчая газэта. — ВЫХОДЗЕ Ў СЕРАДУ І СУБОТУ. —

ПАДПІСКА: На адзін месяц — 1 злоты, на тры месяцы — 3 зл., на шэсьць месяцаў — 4 зл., на год — 8 зл. Для заграніцы удвая даражэй. Аплата надрукаванага залежыць ад Рэдакцыі.

18 *Гэта нумар Беларускага Цэнтр. Аб'яднан. Камітэту Блёку Нацыян. Меншасьцяў, дык усе Беларусы павінны галасаваць за гэты нумар* **18**

Выбарны загад.

Марш на выбары!

З гэтакімі словамі зьвяртаецца да вас, грамадзяне-Беларусы, вашая газэта. Тут чуецца ўжо ня просьба, а загад, бо ісьці на выбары гэта ня ласка ваша, а абавязак, бо галасуючы, гэтым самым вы ня робіце каму небудзь паслугу, а выконваеце павіннасьць у адносінах да самых сябе.

Вось гэты выбарны загад мы выдаем за дзесяць дзён да выбараў, (але-ж гэта не зарана), з такім рахункам, што покуль ён дойдзе да вас, у нашыя беларускія гаротныя вёскі, дык дзень выбараў прыблізіцца. І яшчэ трэба ведаць, што трэба нейкі час на тое, каб кожны выбаршчык падгатаваўся да выбарнага паходу. Ня думайце, грамадзяне-Беларусы, што павіннасьць і абавязак ваш канчаецца на тым, што пайсьці і аддаць свой голас!... О, не! Акрамя таго, што кожны Беларус павінен пайсьці сам, ён павінен дагледзець, каб і яго суседзі зрабілі тое самае. Кожны Беларус, які ўжо зразумеў справу, павінен прыглядзецца да сваіх суседзяў і знаёмых, каб на тых, якія ня хочуць—уплынуць, тым, якія ня ведаюць як зрабіць—паказаць, а тых, якія адсталі—паклікаць. Знача, абавязкам кожнага Беларуса ёсьць ня толькі самому ісьці, але-ж вясьці за сабою і другіх. Вось чаму мы выдаем наш выбарны загад за дзесяць дзён да выбарнага паходу.

Кажучы „марш на выбары!“ мы ня хочам пасылаць выбаршчыкаў на ўдалую!... Мы разам з загадам выдаем і маршрут, вызначаем той пункт асягнуўшы які, нашы выбаршчыкі будуць чакаць далейшага маршруту. А знача:

4 сакавіка, у нядзелю, кожны выбаршчык Беларус, маючы пры сабе выбарную картачку з № 18, павінен пайсьці да абвадовае выбарнае камісіі з такім рахункам, каб быць там а 9-ай гадзіне раніцай. Прышоўшы ў памешканьне абвадовай выбарнай камісіі, выбаршчык павінен падыйсьці да стала, за якім сядзіць выбарная камісія і назваць сваё прозьвішча і імя, паказваючы пры гэтым пашпарт, вайсковую кніжку ці пасьведчаньне аб сваей уласнай асобе. Атрымаўшы ад старшыні выбарнай камісіі канвэрт з казённаю пячаткаю, выбаршчык павінен палажыць у яго картачку чыстую, бяз ніякіх памаркаў, белую, з напісанай ці надрукаванай цыфрай 18 і заклеіўшы, аддаць канвэрт старшыні, чакаючы пры стале, пакуль старшыня ўкіне канвэрт у скрынку. Зрабіўшы гэта можна лічыць, што справа галасаваньня ў Сойм закончана.

З вышэй падананага відаць, што для таго, каб выканаць выбарны абавязак, выбаршчык павінен мець картачку з напісанай ці надрукаванай цыфрай 18 і мець які-небудзь дакумант. Калі няма дакуманту, дык трэба яго здабыць. Трэба таксама памятаць, што беларускі нумар толькі 18, дык дзеля гэтага павінны пільнавацца, каб які ліхадзей ня даў вам які-небудзь іншы, чужацкі нумар. Гэтага трэба сьцерагчыся, асабліва няпісьменным. Браць надрукаваную картачку трэба толькі ад тых людзей, якім можна даверыцца. Бо, магчыма, будуць і такія людзі, якія нарачна, каб змарнаваць ваш голас, дадуць вам на шкоду неадпаведную, няважную картачку.

Галасаваньне гэтае зьяўляецца тайным, так што выбаршчык, калі ён хоча, дык можа нікому не паказваць тую картачку, якую ён укладае ў канвэрт.

Гэта вельмі добра дзеля таго, што пры гэтакім парадку галасаваньня выбаршчык можа пазбавіцца націску з боку іншых.

Вытлумачыўшы ўвесь маршрут і ход, якім трэба кіравацца кожнаму выбаршчыку пры выкананьні яго абавязку: пры галасаваньні на прадстаўнікоў ад Беларусаў у польскі парлямант, мы хочам прытачыць некалькі слоў і аб тым, чаго павінен дамагацца выбаршчык ад тых людзей, якія пройдуць пасламі ў польскі Сойм.

Выбаршчыкі Беларусы павінны ведаць, што паслы—гэта абаронцы Беларускага працоўнага Народу, яго правоў і інтарэсаў. Так што, аддаючы сваю картачку за № 18, кожны выбаршчык Беларус гэтым самым дае наказ таму, хто будзе выбраны паслом, каб гэты пасол меў на ўвазе абарону правоў і інтарэсаў Беларускага працоўнага Народу, як свае вочы ў лобе.

Дзеля таго-ж, каб бараніць правы і інтарэсы Беларускага працоўнага Народу было лягчэй і каб ухіліцца ад тэй шкоды, якую можа даць Беларусам выбарны закон, Беларусы стварылі Блёк Нацыянальных Меншасьцяў. Гэта знача, што Беларусы і другія народы няпольскай нацыянальнасьці, як Украінцы, Немцы і Жыды, стварылі саюз. У гэтым наша сіла і перамога.

Беларускія паслы з Блёку Нацыянальных Меншасьцяў будуць дамагацца для працоўнага народу: для сялянства—зямлі бяз платы і выкупу, для работнікаў—палепшаньня ўмоваў працы. Гэта стаіць на першым месцы іх праграмы, бо ад гэтага залежыць дабрабыт працоўнага чалавека.

Дык, грамадзяне Беларусы, марш на выбары! Галасуйце толькі за свой сьпісак № 18.

Выбарная фільма.

Галасаваць будуць толькі за сьпісак № 18

Ад усіх мясцовасьцяў Дзісьненскага павету надходзяць весткі, што тутэйшае беларускае жыхарства вельмі спачувае Блёку Нац. Меншасьц. і за яго № 18, аддадуць свае галасы. Агітатараў ад польскіх партыяў проста такі праганяюць далоў, толькі бэбэхаўцаў з № 1 не чапаюць, ведаючы, што гэтая беспартыйная партыя займае прывілегіраванае палажэньне. Але-ж галасаваць за гэты сьпісак ніхто ня будзе, дзеля таго, што ён для беларусаў чужы і ў дадатак яшчэ манархістычна-абшарніцкі. Сяляне гавораць, што нам цара, ці круля ня трэба, а ад польскіх абшарнікаў нам нічога добрага ня было і ня будзе.

Ніхто ня хоча нават і слухаць аб расейскім сьпіску, памятаючы тыя дабрадзействы, якія ён можа даць. Расейскія дабрадзействы выяўляюцца — ўтапіць Беларусаў у расейскім моры. Але-ж гэтага нам ня трэба.

Аб „вызваленьнях“ ды другіх левых „ваўкалаках“ гэтага гатунку сялянства адклікаецца з пагардай да іх і агідай.

Такія-ж самыя весткі надходзяць з Браслаўскага, Сьвянцянскага і Пастаўскага паветаў, якія ўваходзяць у склад Сьвянцянскага выбарнага вокругу.

Так што на выбарах Блёк Нацыянальных Меншасьцяў у Сьвянцянскім вокругу здабудзе абсалютную перамогу.

З гатага вокругу трэба выбраць 6 паслоў. Выстаўлены кандыдатамі: гр. гр. Каруза П., Стэповіч А., ад Сьвянцян. павету, Юхневіч К., ад Браслаўскага павету (цяпер нядаўна арыштаваны), Конан ад Дзісьненскага павету. Жыд адвакат Чэрніхаў аж на пятым месцы.

Так што парляманцк. прадстаўніцтва ад Сьвянцянскага выбарнага вокругу за Беларусамі забясьпечана.

Вялізарныя пасьпехі ў Лідзкім выбарным вокрузе.

Беларускае сялянства Лідзкага павету вельмі прыхільна спатыкае агітатараў і інструктароў Бел. Цэнтр. Аб'яднага Выбарнага Камітэту. Нацта цікавяцца яго прадвыбарнай літэратурай і ўсюду пануе поўнае перакананьне, што галасаваць трэба толькі за № 18.

Ніякія польскія партыі пасьпеху ня маюць... Асабліва-ж з пагардаю адносяцца да прадажніка Янкі Станкеўчыка. Яго інструктары ня маюць ніякіх аргумантаў, каб агітаваць. Выданая Белар. Цэнтр. Аб. Выб. Камітэтам лістоўка „Хто такі Янка Станкевіч і яго выбарная крамка?“ адкрыла ўсім вочы, так што Янка Станкевіч абсалютна праваліўся. Паўлюкевічаўскі сьпісак, які носіць назоў „Агульна — нацыянальны“, таксама, як і Станкевічаўскі, нікога ня цікавіць, а наадварот, выклікае пагарду да яго.

У Валожынскім, Маладэчанскім, і Вялейскім паветах бачым тое самае.

Быўшыя грамадзіты: Сухадолец, Шакун, Валынец і Алекс. Каляда за тое, што прыхіліліся да Станкевічавае працы, атрымалі ўжо запраўды заслужаныя назовы: прадажнікі і здраднікі. Гэтыя людзі ўтрацілі ўсякую пашану, на іх глядзяць, як на аружжа ў чужынецкіх руках, якім цёмныя сілы, на чале з місюгінай Янкам Станкевічам, пачалі змагацца з беларускімі адраджэнскім рухам.

Беларускае сялянства ў пераважнай большасьці выказываецца за Блёк Нац. Меншасьцяў і будзе галасаваць за № 18 уважаючы, што гэта ёсьць запраўды адзіны беларускі сьпісак, кандыдаты якога стаяць на грунце шчырай абароны правоў і інтарэсаў Беларускага Народу.

Справа сьпіску кандыдатаў у Лідзкім выбарным вокрузе.

Лідзкая Акружная Выбарная Камісія уняважніла сьпісак кандыдатаў Блёку Нацыянальных меншасьцяў. Пастанова камісіі абжалавана ў Найвышэйшы Суд. Ёсьць надзеі, што Найвышэйшы Суд пастанову камісіі адхіліць, вярнуўшы гэтым важнасьць сьпіску. Так што трэба галасаваць толькі за сьпісак № 18.

Палажэньне выбарнае справы ў Наваградзкім вокрузе.

У Наваградзкім вокрузе выстаўлена вельмі многа сьпіскаў, якія маюць беларускія назовы.

Вядомы ў Баранавіцкім раёне „асобнік з пад чорнае гвязды“ Аўгень Міткевіч, той Міткевіч, што пракраўся ў бытнасьць кіраўніком прытулку ў Горадні і што нарабіў кнога розных подлых справаў, а таксама вядомы, як падліза і служка дужых гэтага сьвету, выставіў свой сьпісак кандыдатаў. Галасаваць за гэты сьпісак ніхто ня будзе.

Паўлюкевіч, гэты ганебнік, таксама ня мае ніякіх пасьпехаў. Тыя мясцовасьці, як Сіняўка і Дунайчыцы, якія, няведама чаму, лічыліся дагэтуль гнёздамі Паўлюкевіча, выявілі найлепшую беларускую нацыянальную сьведамасьць і будуць галасаваць за № 18, адзіны, запраўды беларускі сьпісак.

Некалі карыстаўся павагаю ў Наваградзкай ваколіцы былы грамадзіст Чатырка. Але-ж цяпер, калі Чатырка паставіў інтарэсы сваей сям'і вышэй інтарэсаў народных і пайшоў на ўгоду з непажаданымі для Беларусаў дзейнікамі, дык адразу ўтраціў пашану. На яго глядзяць, як на здрадніка і раўняюць з Міткевічам ды Паўлюкевічам.

Магутным канкурэнтам мог быць сьпісак, калі-б удачна выставілі яго тыя асобы, якія былі і працавалі ў б. „грамадзе“. Але-ж дзеля таго, што яны разьбіліся і выставілі два сьпіскі, акрамя Чатыркі, дык цяпер сяляне гавораць, што няма чаго за іх галасаваць. Што яны могуць зрабіць для народу, калі нават самі паміж сабою дзеляцца. Як ведама, у Наваградзкім выбарным вокрузе б. грамадзіст Чатырка выставіў свой сьпісак, аб якім гаварылася вышэй. Меншыя-ж рыбкі яшчэ стварылі два сьпіскі, пры чым на адзін паставілі арыштаваных паслоў, а другі ўжо апазыцыйны (праціўны) гэтаму сьпіску. Так што паставіўшы гэтак няўдачна справу сьпіскаў, дзе выступілі два сьпіскі адзін проці аднаго, ды распачалі гэтакім парадкам канкурэнцыю за перамогу, яны абсалютна адхілілі ад сябе сваіх сымпатыкаў. Дый праўда! Як галасаваць, калі ёсьць два сьпіскі, якія выліліся з аднэй крыніцы? Ясна і зразумела, што гэтым правалілі сваю справу.

Да агульнага ведама Беларусаў.

У Сьвянцянскім выбарн. вокрузе (Сьвянцянскі, Пастаўскі, Браслаўскі і Дзісьненскі паветы) ёсьць толькі адзін беларускі сьпісак № 18. Іншых беларускіх сьпіскаў там няма.

У Беластоцкім выбарным вокрузе (Беластоцкі, Ваўкавыскі і Сакольскі паветы) таксама ёсьць толькі адзін беларускі сьпісак, які мае № 18.

Гэтакім парадкам у гэтых вокругах вельмі дагодным зьяўляецца палажэньне выбаршчыкаў-Беларсаў, якім ня трэ' будзе асьцярагацца розных Паўлюкевіваў, Янкаў Станкевічаў, Чатыркаў, як у іншых выбарных вокругах.

У гэтых вокругах трэба асьцерагацца польскіх падшыванцаў, ды расейскіх манархістаў-абшарнікаў.

Агітацыя бэ-бэхаў.

„Gazeta Warszawska Poranna“ ў № 45 падае наступную вестку: „У дзяржаўных аўтамабільных і аэрапляных майстроўнях у Варшаве работнікі атрымалі апошнюю пэнсію ў мяшочках, на якіх было напісана: № 1 зьяўляецца адзіным сьпіскам марш. Пілсудзкага, каторы імкнецца да ўмацаваньня дабрабыту краю. Не парляманцкія партыі, але ўрад мар. Пілсудзкага даў табе працу, хлеб і г. д.“.

Вокам па сьвеце.

XI.

У Савецкай Расеі падаўся ў адстаўку Народны Камісар (савецкі міністар) Аляксандар Сьмірноў. Рэч зусім звычайная, гэтак можа здавацца, але-ж ня гэтак ёсьць у запраўднасьці. У сувязі з уходам у адстаўку Сьмірнова, калі верыць газэтам, дык шмат чаго зьменіцца ў дзяржаўным жыцьці Савятаў. Што найменш, адстаўка Сьмірнова выяўляе новы курс унутранай савецкай эканамічнай палітыкі.

Савецкая газэта „Праўда", якая выходзіць у Маскве, між іншым піша, што ў канчатку 1927 году перагледжаны закон аб землеробстве дапусьціў некаторую пераваґу багацейшаму сялянству. І вось гэтакая перавага працаваючых заданьням камуністычнае партыі. У пытаньнях аб тэрмінах арэнды, а таксама ў гэтакіх важных пытаньнях, як аплата землеробскае працы, землеробскія законы занадта спрыялі сялянскім „кулакам" (багацейшым землеробам), якія ў гаспадарчых адносінах іграюць галоўную ролю.

Далей „Праўда" піша, што адстаўка Сьмірнова гавора, што, нягледзячы на цяжары хлеба-загатаваўчай кампаніі, савецкі ўрад рашуў трымацца ў сваёй землеробскай палітыцы левага курсу. Інтарэсы пануючай партыі, якія вымагаюць дапамогі серадняку і беднаце проці кулакоў, ізноў узялі верх над чыста гаспадарчымі рахункамі.

Вось гэтак піша маскоўская „Праўда".

Жадаючы быць абсалютна беасталоннымі, мы стрымаемся ад крытычнага падрабязнага агляду гэтага левага землеробскага курсу ў савецкай эканамічнай палітыцы. Мы толькі адзначым тыя эфэкты, якія высьвятліліся, дзякуючы абгавораньню „Праўдаю" адстаўкі Савецкага камісара, над землеробскімі справамі. А іменна:

Перадусім мы бачым, што ў Савецкай Расеі існуе зямельная арэнда і наёмная землеробская прыватная праца. Гэта тым балей цікава, што такія зьявішчы працівярэчаць камуністычнай партыі, але-ж чаму камуністыя не ўпарадкуюць, ня ўхіляць гэтакіх зьявішчаў — для нас гэта астаецца загадкаю.

Ня будзем балей спыняцца над гэтым ды рушым далей у сьвет. Няхай наша вока яшчэ што-колечы прымеціць, ды абрысуе.

Сьвет шырокі ўва ўсе бакі, а да таго ўвесь час рухаецца, так што, дзякаваць Богу, ёсьць многа розных зьяваў: у гэтым няма нястачы.

А калі так, дык на манэнцік пры пынімся на беразе... Ня думайце, што на якім дзівосным! Не, на самым звычайным беразе зямлі каля мора. Каля таго мора, якое называецца Атлянтыцкім акіянам і каля якога працягнулася ад паўночы праз некалькі сотняў вёрст да Скандынаўскае пратокі, што злучае Балтыцкае мора з тым акіянам, вузенькая стужачка зямлі, што называецца Нарвэгіяй. Мы ўжо неяк нядаўна пісалі аб арыгінальным зьявішчы ў гэй Нарвэгіі, а цяпер ізноў трэба сказаць аб тым самым некалькі словаў.

І вось у чым справа. Нарвэгія—маленькая (нешта болей як 2 мільёны жыхароў) дзяржава, якою кіруе кароль супольна з народным прадстаўніцтвам (з Соймам). Здарылася так, што ў маленькай Нарвэгіі стварылася вялікая справа. Стварыўся там работніцкі ўрад, у які ўвайшоў нават адзін камуністы. Але-ж працаваць гэтаму ўраду ня прыйшлося, бо вызначаў яго кароль, а Сойм не зацьвердзіў.

Акрамя таго ў гэтай справе цікавым зьяўляецца і тое, што старшыня ўраду, сацыяліст Хорэнфід, зьяўляецца даволі багатым чалавекам, ён мае вялікую маемасьць. Што яго цягне да сацыялізму — адгадаць нельга. Калі адгадаць нельга, дык за тое, усё-ж такі магчыма зрабіць сякія-такія вывады.

Сацыяліст, гэта—той, хто дамагаецца, каб адабраць вялікую маемасьць (зямлю — фабрыкі) бясплатна і перадаць працоўнаму народу. Маючы-ж вялікую маемасьць, сацыялісты Хорэнфід не перадае працоўнаму народу... А калі так, дык ясна, што сацыяліст Хорэнфід зьяўляецца сацыялістым толькі па назову, пэўна, што для якіх-небудзь карысных сабе рэчаў.

У Францыі сярод сацыялістаў нават кіраўнік сацыялістычнага руху, Лявон Блюм, таксама даволі багаты чалавек, бо мае фабрыкі і наогул маемасьць на мільёны франкаў. Не разлучаючыся са сваім скарбам, гэты Лявон Блюм, таксама як і нарвэскі Хорэнфід, вучыць францускі пралетарыят, як трэба сацыялізаваць вялікую маемасьць на карысьць пралетарыяту. Вось чаму і здаецца нам, што такія асобы сталі сацыялістымі не дзеля таго, каб сацыялізаваць на карысьць працоўнага чалавека капітальную вялікую маемасьць, а выключна дзеля таго, каб узяўшы сацыялістычны рух у свае рукі, забясьпечыць вялікую маемасьць за ёе гаспадарамі—капіталістымі.

Сёньня наша вока зацікавілася сацыялізмам, але-ж трэба мець меру. Вось чаму хочацца расказаць нешта прастацікі пікантнае.

Хадзілі па сьвеце і ходзяць цяпер чуткі, што вялікія грошы бышага расейскага цара Мікалая знаходзяцца ў ангельскіх банках. Ясна, што здабыць іх ёсьць многа аматараў. Але-ж найцікавейшым аматарам зьявілася нейкая Анастасія Чайкоўская, якая выдае сябе за царскую дачку Анастасію Мікалаеўну. Найгалоўнейшая перашкода зьяўляецца ў тым, што гэтая „царская дачка" ня ўмее гаварыць парасейску. Адназ-жа знаходзяцца людзі, якія прызнаюць Анастасію Чайкоўскую за дачку б. цара Мікалая. Чым кончыцца гэтая справа, ніхто ня ведае...

Ведама толькі як пачыналася справа. Нешта пяць гадоў таму назад выцялі з вады жанчыну, якая ўпала ў раку. Гэта было ў Нямеччыне, ў Бэрліне. Гэтую жанчыну агледзелі дахтары і прызналі яе — душэўна хворую. Палажылі яе ў бальніцы.

Разам з нявелаамі жанчынамі знаходзілася ў бальніцы нейкая таксама хворая, якая, чытаючы часопісь, дзе былі зьмешчаны фатаграфіі трох царскіх дачок, нашла падабенства хворае суседкі з фатаграфіяй царскай дачкі, Анастасіі. І вось ад гэтага распачалася справа... Некаторыя расейскія манархісты, маючы пэўна нейкія надзеі для зьдзейсьненьня сваіх мэтаў, прызнаюць гэтую Анастасію за праўдзівую дачку Мікалая. Цяпер сярод расейцаў, якія знаходзяцца на эміграцыі, за граніцамі Расеі, справа Анастасіі Чайкоўскай займае многа ўвагі. Адны трымаюцца таго пагляду, што гэта праўдзівая дачка б. цара Мікалая, а другія стараюцца даказаць, што гэта проста — авантурыстка. Людзі, якія не заінтарэсованы справаю, рахуюць, што гэтая Анастасія, гэта — пятнадцаты кандыдат на расейскага цара. І пэўна, што праўдзівей будзе, калі скажам, што месца ўсім гэтым кандыдатам — у бальніцы для дурняў. Здаецца, што з іх усё нікому не вярнуцца на расейскае царства.

Трэба таксама сказаць, што пажар цяжка тушыць. Пасьля-ж пажару заўсёды астаюцца шкоды і страты, а калі нават ушкоджаная рэч абнаўляецца, дык ужо ў новым выглядзе. Таксама і ў Расеі. Рэвалюцыйны пажар спаліў царскую Расею, было пры гэтым многа стратаў і, калі шкоды ад пажару і будуць напраўлены, дык усяроўна створыцца нешта новае, толькі ўжо не раманаўская Расея. А за тое, што ў Расеі яшчэ ўсё нешта „творыцца", дык яскрава гавораць заметкі самой маскоўскай „Праўды", аб якіх была гутарка на пачатку гэтага агляду.

Зыркі.

Беларусы, Сяляне і Работнікі!

18

гэта адзіны беларускі сьпісак, за каторы Вы павінны галасаваць.

З жыцьця Польшчы.

Сто гадоў шчасьця з жонкаю.

У Люкім павеце (Львоўскае ваяводзтва) памёр Лэйвэ Фэльд, які лічыў сабе 125 гадоў. Фэльд пакінуў жонку, якая мае 119 гадоў і асірацій трох сыноў і трох дачок, пры чым старэйшы сын мае 80 гадоў. Нябошчык быў жанатым балей 100 гадоў.

Інструкцыя да выкананьня кары сьмерці.

Як піша „Slowo" у № 42 (1653) Міністэрства Справядлівасьці маніцца апрацаваць інструкцыю да выкананьня кары сьмерці. Справа гэтая выклікаецца неабходнасьцю мець аднастайныя шубеніцы і аднакую іх будову, колер гакі і г. д.

Заканчэньне польска-савецкіх перагавораў.

Польскае віленскае „Slowo" піша, што 20 лютага ў Вільні закончылася польска-савецкая чыгункавая канфэрэнцыя. Віленская чыгункавая дырэкцыя на чэсьць савецкай дэлегацыі выдала багаты абед і нават... пры гуках аркестры.

Акачтальнае падпісаньне пратаколаў адбылося 22 лютага. Савецкая дэлегацыя пакідае Вільню 23 лютага.

Арышты польскіх хадэкаў.

„Kur. Wil." піша, што ў Чэнстахове, ночы з 19 на 20 лютага, паліцыя арыштавала сяброў „бабукі" польскіх хадэкаў. Арыштавана 15 асобаў, між іншым 2 кандыдатаў на паслы ў Сойм і Сэнат.

Пры рэвізіі ў памешканьнях арыштаваных знойдзены францускія гранаты, чатыры рэвальверы, некалькі гумілястычкавых палак з алавянымі галкамі.

Малітва за памысныя вынікі выбараў.

Польскія віленскія газэты падаюць, што віленскі арцыбіскуп Ялбжыкоўскі разаслаў да сваіх падуладных пісьмо—наступнага зьместу:

„Каб усе нашыя архідыяцэзыяны ў мысьлі адозвы япіскапату з дня 6 сьнежня 1927 году маглі свабодна і годна выканаць свой грамадзкі абавязак пры надыходзячых выбарах у Сойм 4-га сакавіка і ў Сэнат 11 сакавіка б. г., каб выпрасіць у Бога памысныя для ўсяе Рэспублікі выбараў, дык няхай вызьможныя кондзы ў штодзённай імшы, аж да 11-га сакавіка ўключна дабаўляюць малітвы „Pro concordia" № 9 і заахвочваюць верных да малітваў у гэтым выпадку, да згоды, супакою і ўзаемнай дабрахотлівасьці".

Што дзеецца ў сьвеце?

Камітэт бясьпечнасьці Лігі Народаў.

20 лютага ў Жэнэве пачаліся працы Камітэту бясьпечнасьці пры Лізе Народаў. Старшынёю Камітэту зьяўляецца чэхаславацкі міністар Бэнэш. Працы Камітэту працягнуцца, як думаюць, каля трох тыдняў. Камітэт мае мэтаю падрыхтаваць міжнародную канфэрэнцыю па разазбраеньню.

Савецкі ўрад у гэты камітэт прыслаў свой праект разазбраеньня і бясьпечнасьці. Праект гэты наогул нападае тыя дамаганьні, якія былі выстаўлены Літвінавым у мінулай прошлагодняй сэсіі Лігі Народаў.

Амністыя ў Літве.

У сувязі з 10-годзьдзем існаваньня незалежнай Літвы прэзыдэнт Сьметона выдаў дэкрэт аб амністыі.

Згодна гэтага дэкрэту на волю мае выйсьці з вастрогаў балей 1000 чалавек.

Картачкі ў Маскве.

Як пішуць замежныя газэты, у Маскве адчуваецца страшэнны крызіс у некаторых спажыўч. прадуктах. Прадажа найболей неабходных прадуктаў абмяжована — яйкі, масла, мыла, крупы і мука выдаюцца па картачках.

Забастоўка ў Чэхаславакіі.

У Чэхаславакіі пачалася забастоўка вугляколаў, якая адразу прыбрала вялікія размеры. Перагаворы ўраду з прадстаўнікамі вугляколаў аб ліквідацыі забастоўкі не прывялі ні да якіх вынікаў. У некаторых месцах пачаліся атрытыя сутычкі забастоўшчыкаў з паліцыяю. На шахце „Аляксандар" пасьля моцнай сутычкі, у якой паліцыя пацярпела няўдачу, урад узмацніў ахрану жандармамі. У шахце „Патрыя" забастоўшчыкі выклікалі пажар.

Забастоўка паўстала з таго, што вугляколы зажадалі 10 прац. падвышкі заработнае платы.

Паўстаньне ў Трыполі.

У Трыполі (афрыканская правінцыя Італіі) выбухла паўстаньне тубыльных пляменьняў. Італьянскія войскі захапілі шмат пасяленьняў і оазіс Дзіоффра. Паўстанцы не маглі працівіцца рэгулярнаму войску і паўцякалі, пакінуўшы многа забітых.

Беззаробцьце ў Амэрыцы.

Злучаныя Штаты Паўночнай Амэрыкі за апошнія тры месяцы перажываюць вялікае беззаробцьце.

Ня гледзячы на багацтва і дабрабыт амэрыканскае гаспадаркі, па статыстыцы Штатаў у дзяржаве ёсьць ня меней 4 мільёнаў беззаработных. Дзесяткі тысяч беззаработных зьвяртаюцца ў дамы для бедных за падмогаю, перад грамадзкімі кухнямі стаяць агрмадныя хвасты беззаработных. Урад-жа, аднака, афіцыяльна ня хоча прызнаваць новае клясы людзей — беззаработных.

Фізычная кара для студэнтаў.

Урад Іраку (Азія) выдаў дэкрэт, па катораму усе студэнты, якія будуць заўважаны ў новых дэманстрацыях проціў ангельскага прамыслоўца Альфрэда Мондэ, паддаюцца фізычнай кары (біць розгамі, ці якімі іншымі прыладамі).

Паводкі ў Заходняй Эўропе.

У-ва ўсей Заходняй Эўропе, дзе нядаўна была поўная зіма, наступіла адліга з вялікімі улевамі. Рэкі паразьліваліся, затапляючы ня толькі вёскі, але і некаторыя месты. Разьлівы такія вялікія, што прарываюць чыгункавыя насыпы і прыбярэжныя валы і заставы. У выніку гэтага на многіх чыгунках спынены рух.

РОЗНЫЯ ВЕСТКІ.

— Савецкая прэса апублікавала новы сьпісак апазыцыянэраў, каторыя павінны быць выключаны з камуністычнае партыі. Сьпісак падае 109 прозьвішчаў.

— У Партугаліі выкрыта шырокая камуністычная змова, у выніку чаго арыштавана болей 20 асобаў.

— Ваенны Камісарыят СССР працуе над праектам паваліччэньня чырвонае арміі, якая павінна быць павялічана на 60,000 чалавек пяхоты і 25,000 — кавалерыі.

— У ваколіцы Цэльтаніээта (Сыцылія) у капальнях серкі здарыўся прадчасны выбух дынаміту. Ранена 19 чалавек работнікаў, з каторых 4 атрымалі сьмерць на месцы.

Грамадзяне Беларусы! Галасуйце за сялянска-работніцкі сьпісак 18

На Гарадзеншчыне.

Выбарнае палажэньне і абставіны на Гарадзеншчыне (Гарадзенскі, Аўгустоўскі, Сакінкоскі і Сувалскі паветы), такія самыя, як і на Навагрудчыне.

На Гарадзеншчыне відзім выстаўленымі тры сьпіскі, якія лічацца беларускімі. Найбольшую прыхільнасьць сярод беларускіх масаў мае сьпісак № 18, выстаўлены Беларускім Цэнтральным Аб'яднаньнем Выбарным Камітэтам Блёку Нацыянальных Меншасьцяў. Другія два сьпіскі выстаўлены абломкамі бышае Грамады. Але-ж гэтыя сьпіскі ня маюць прыхільнасьцяў да іх з боку Беларусаў дзеля таго, што разьбіўшыся на двое, бышыя грамадаўцы сталі адны да другіх у апазыцыю і ўжо змагаюцца самі з сабою. Вось чаму адкіляючы ад сябе бышых сваіх прыхільнікаў і сымпатыкаў. „Які-ж у іх лад, гавораць сяляне, калі яны падзяліліся і разьбіліся на „часткі".

І яшчэ арышты.

У Браслаўскім павеце арыштаваны інструктар Беларускага Цэнтральнага Аб'яднанага Выбарнага Камітэту, гр. Дзвярэцкі. У м. Сідры, Сакольскага павету, арыштаваны таксама інструктар гэтага-ж самага камітэту гр. А. Краўчонак.

Беларускаму Выбарнаму Камітэту тэлеграфуюць з Бярэзы-Картускай, што там арыштаваны гр. Салавей, беларускі кандыдат па сьпіску Блёку Нацыянальных Меншасьцяў.

Што гэта?

Унучак Паўлюкевіча Янка Станкевічык таксама, як і яго дзед Паўлюкевіч выстаўў сьпіскі толькі на некалькі паветаў Віленскага і Навагрудзкага ваяводзтваў. Што-ж гэта значыць? А вось што. Як адзін, так і другі, відаць, выракліся беларускіх правоў на ўсе Беларускія паветы Беластоцкага і Палескага ваяводзтваў. Гэта-ж скандальны праступак проці Беларускага Народу. Гэта здрада і прадажнасьць! Беларускі Народ будзе памятаць гэта і запіша гэты шкодны праступак на рахунак падлыкам Паўлюкевічу і Станкевічу. Ганьба вам, здрайцы!

ВЫБАРНЫЯ НАВІНЫ.

— Па загаду Камісара ўраду канфіскаваны № 15 „Беларускай Крыніцы" за Аўтабіяграфію кс. Гадлеўскага.

— У Луцку арыштаваны першы кандыдат на пасла па сьпіску № 18 Украінец Сэрвоніка.

— Дзяржаўны сьпісак № 13, які лічыцца камуністычным, астаецца важным. Найвышэйшы суд адкінуў жалабу „зьвёнку пад'афіцэраў рэзэрвы", што дамагаўся ўневажненьня гэтага сьпіску.

Беларусы, хто хоча роднае школы, галасуйце за № 18

Адказ

Сірогату, Любенцу, Дзейкану, Ваўчку, Кулябцы і Пашкевічу.

Вы пытаецеся, хто такі Сыльвэстар Ваявудзкі, які выдае газэты па-беларуску пад рознымі назовамі з прыбудоўкамі да „Працы" (цяпер „Сіла Працы"). Заместа адказу на гэта зьмяшчаем ніжэй тыя дадзеныя, акія маем, якія друкаваліся ўжо раней.

„Ваявудзкі, як пасол, аж да студзеня 1924 году быў для беларускіх справаў даверанай асобаю II аддзелу гэнэральнага штабу ў нацыянальным рэфэраце эвідэнцыйнага пададдзелу. Паміж іншым даваў інфармацыі аб палітыцы Беларускага пасольскага Клюбу ў Сойме і аб некаторых беларускіх паслох. Атрымоваў з нацыянальнага рэфэрату грошы выдаючы расьпіскі. Пас. Ваявудзкі выдаваў гэтыя грошы часткова на ўтрыманьне сваіх інфарматараў, а часткова на палітычную і выбарную работу на тэрыторыі чатырох паўночна-ўсходніх ваяводзтваў, у месцах якіх і сам кандыдатаваў у Сойм".

„Праца пасла Ваявудзкага, як даверанай асобы нацыянальнага аддзелу, заначалася складаньнем пісьменых даносаў, а таксама і вусных інфармацыяў. Згодна заявы самага пасла Ваявудзкага, яго рэфэраты перапісываліся ў II аддзеле, а арыгіналы зьвярталіся яму.

Тыя рэфэраты маюць агульна-інфармацыйны характар аб палажэньні беларускае справы. Некаторыя з іх зьмяшчаюць, аднак-жа ўвагі, якія інфармуюць урад аб сакрэтных матывах актуальнай палітыкі беларускага клюбу (у школьных справах); другія выдаюць псэўдонімы беларускіх пісьменьнікаў, а таксама даносяць аб тым, што робяць беларускія студэнты і эмігранты ў Чэхаславакіі.

Адзін з рэфэратаў аб „Магчымасьці камуністычнай рэвалюцыі ў Польшчы" (пяра Сьвяневіча) быў нават тэмаю дыскусіі сярод прыяцялёў п. Ваявудзкага.

Самым цікавым дакумантам, які меў даказаць, што пасол Ваявудзкі вінаваціць сваіх калегаў (г. з. паслоў) ёсьць пісьмо (пісанае на машынцы: „характарыстыка паслоў і сэнатараў") з часоў беспасярэдня па выбарах 1922 г., якое зьмяшчае шмат інфармацыяў, якія мелі характар вінавачаньня некалькіх беларускіх паслоў і сэнатараў у праступнасьці перад уладамі.

Сам п. Ваявудзкі заявіў, што толькі некаторыя характарыстыкі паслоў апіраюцца на яго інфармацыях, але ў характарыстыках яго няма ніякага факту вінавачаньня. Праўда, б. ахвіцэр II аддзелу пан Кульвец дапускае, што акрамя характарыстыкаў паслоў Барана і Якавюка, іншыя характарыстыкі паходзяць ад другой рукі, але-ж і ён (Кульвец) дакладна справу ня ведае і што толькі маёр Чарноцкі мог-бы паказаць нешта запраўднае, але-ж маёр Чарноцкі ўжо памёр.

Пасол Ваявудзкі атрымаў у 1923 і ў студзені 1924 года ад ахвіцэраў нацыянальнага аддзелу грошы чэскімі каронамі, пад правізарычныя расьпіскі з наступным разрахаваньнем — расьпіскамі тых асобаў, якім тыя грошы меліся выплачывацца".

Гэта ўзята з пастановаў ганаровага суду ў справе Ваявудзкага. З гэтага можаце Вы, а таксама і кожны Белерус зрабіць свае вывады.

Перапіска аб культуры.

13-га сьнежаня 1927 году Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры падаў Віленска-Троцкаму старасьце просьбу за № 198 аб дазволе на спэктакль і скокі ў дзень 26 сьнежаня ў вёсцы Адамчукі, Міцкунскай воласьці. На спэктаклі меліся быць пастаўлены п'есы: „Мікітаў лапаць" і „Боты". Чысты даход ад спэктаклю прызначаўся на культурныя мэты гуртка Інстытуту ў в. Адамчукі. Разам з просьбаю паданы і экзэмпляры п'есаў, якія былі працэнзураваны Міністэрствам унутраных спраў і дазволены „produkować publicznie".

21-га сьнежаня Віленска-Троцкі стараста даў адказ за № 318 наступнага зьместу:

„Гэтым паведамляю, што на просьбу Інстытуту з дня 13 б. м. у справе выдачы дазволу наладзіць спэктакль і забаву са скокамі ў в. Адамчукі, Міцкунскай вол., вынесена адмоўная дэцызія. Ад гэтае дэцызіі прыслугоўвае права падачы рэкурсу ў Віленскі Ваявудзкі Урад у працягу 14 дзён ад дня атрыманьня гэтага пісьма. За старасту Лукашэвіч".

22-га сьнежаня за № 214 Інстытут падаў прапанаваны старастаю „рэкурс" Віленск. Ваяводзтву, зазначыўшы, што спэктакль на правінцыі робіць дадатні ўплыў на паднясеньне духовае культуры жыхарства і што ў дэцызіі Стараства Інстытут даглядае гамаваньне культурнага разьвіцьця вясковай люднасьці. У Ваяводзтва былі пасланы як адказ староства, так і тыя-ж экзэмпляры п'есаў.

На гэты „рэкурс" Інстытут атрымаў ад Ваяводзтва паперу з датаю 12 студзеня 1927 году за № 12388/II. Тэкст яе наступны:

„У сувязі з адвалаўчаю скаргаю на дэцызыю Віленска-Троцкага старасты, якая адмаўляе дазволу на наладжаньне спэктаклю і скокаў у в. Адамчукі, Міцкунскай воласьці, гэтым паведамляю, што просьба Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры разгледжана адмоўна. На гэтую дэцыцыю ня прыслугоўвае далейшы праўны сродак у адміністрацыйным бегу інстанцыі. За ваяводу Дваракоўскі, начальнік аддзелу".

Дык вось—не дазволілі і кончана.

АДОЗВА

Беларускага Навуковага Кабінету ў Празе-Чэскай.

Да ўсіх беларускіх навуковых установаў, культурна-прасьветных арганізацыяў і дзеячоў ды рэдакцыяў часопісяў, як за межамі, гэтак і ў краю.

Вельміпаважаныя Грамадзяне!

Маемо гонар паведаміць Вас, што ў Празе заснаваўся Беларускі Навуковы Кабінэт, як беларуская навукова-дасьледчая ўстанова, дачасна пры Украінскім Інстытуце Грамадазнаўства, маючы на мэце ў будучыні адасобніцца і зусім усамастойніцца, ды прыступіў да свае чыннасьці з лістапада месяца 1927 г.

У бліжэйшым часе Беларускі Навуковы Кабінэт ставіць сабе гэткія заданьні:

1) Зьбіраньне і сыстэматызаваньне матэрыялаў аб Беларусі ў галіне геаграфіі, гісторыі літэратуры і мастацтва, гаспадаркі ды інш., а таксама матэрыялаў да гісторыі беларускага вызвальна-адраджэнскага руху.

2) Арганізацыя бібліятэкі беларусазнаўства і беларускага музэю-архіву.

3) Навуковы досьлед і вывучаньне асаблівасьцяў Беларусі, як геаграфічнай, культурна-гістарычнай, сацыяльна-эканамічнай і лінгвістычнай адзінкі ды яе мейсца ў сыстэме ўзаемаадносін народаў Усходняе Эўропы.

4) Дасьледжваньне прыродных багацьцяў Беларусі, сучаснага гаспадарча-эканамічнага, культурнага і палітычнага стану Беларускага Народу, тэндэнцыяў і пэрспэктываў ягонага разьвіцьця, а таксама вывучаньне праўных нормаў якімі фактычна рэгулюецца гаспадарчае, культурнае ды палітычнае жыцьцё Беларускага Народу ў абставінах розных рэжымаў,

5) Высьвятленьне агульных падвалін самастойнага існаваньня Беларусі ды ўключаньня яе ў сусьветную сыстэму культурнай, гаспадарчай і палітычнай міжнароднай узаемнасьці ды збліжаньня.

6) Дзеля зьдзейсьненьня гэтых заданьняў Беларускі Навуковы Кабінэт, у асобе яго сэкрэтара-кіраўнічага, запрашае адпаведны лік сталых супрацоўнікаў-карэспандэнтаў, выпісвае беларускія пэрыядычныя ды інш. выданьні, ладзіць даклады, падрыхтоўвае да друку матэрыялы, ладзіць іх выданьні, каб у гэтакі спосаб—шляхам выданьня адумыснага зборніку, а таксама брашур ды інш. працаў Б. Н. К. — знаёміць шырэйшыя колы беларускага і чужога грамадзянства аб узапраўдным стане Беларусі.

Даводзячы аб гэтым да Вашага ведама, зьвяртаемся, разам з тым заклікам да Вас аб сталым высыланьні ў бібліятэку беларусазнаўства Вашых друкаў ды, у меру мажлівасьці, матэрыялаў музейна-архіўнага характару ў музэй-архіў Беларускага Навуковага Кабінэту.

З глыбокай пашанай

Сэкрэтарыят Б. Н. К.

(Чэхаславакія, **Praha III, Šerikova 4/III**).

Куток рытмаў.

ПЕСЬНЯ-ДУМКА.

Песьні чароўныя, думкі тужлівыя,
Вобраз свабоды за сеткай імглы;
Сумна-пригожыя вёскі маўклівыя,
Боль і любоў мая — вы!
Людзі панурыя, вопратка рваная,
Жыцьця галоднага сьлёзы і гнеў...
Даль лязуровая, воля нязнаная,
Вы — мае раны і сьпеў...
К вам, я прывольля, выцягваю рукі,
Волю нязнаную, — маткай заву;
Грудзі ўскрываю для песьняў і мукі,
Песьняй свабоды жыву.
Сьветам гаючым, лятункам прывольля,
Вобразам смутным зямлі, што люблю,
Стогнам народа і поклічам волі, —
Песьні змаганьня кую.

П. Крэнь.

Грамадзяне—Пчаляры!

У нашых ціхіх яшчэ звонку вульлях пачынаецца ўжо новае жыцьцё. Чуючы блізкую вясну матка кладае яечкі—творыць новыя пакаленьні, новую, моцную, маладую сям'ю.

Трэба каб з гэтай вясною і мы вышлі да працы каля нашых пчолак не адзінкамі, часта бязсільнымі пры напатканых труднасьцях, а згуртаванымі ў адну моцную сям'ю, у **Беларускае Коопэратыўнае Т-ва „Пчала"**.

У Т-ве „Пчала"—мы купім усе неабходныя для нашай пчалярскай гаспадаркі матэрыялы і прылады.

Праз Т-ва „Пчалу"—прадамо свой мёд і воск па найлепшай цане.

У Т-ве „Пчала"—зможам атрымаць пазыку, неабходную дзеля паднясьця нашай пчалярскай гаспадаркі.

У Т-ве „Пчала"—мы атрымаем усялякія парады, інфармацыі, даведаемся аб усялякіх новых вынаходах і паляпшэньнях, якія зьявіліся ў апошнія часы як у краю так і заграніцай.

Т-ва „Пчала"—паможа нам паставіць нашыя гаспадаркі на культурны ровень і атрымаць з іх, магчыма, вялікія матэрыяльныя карысьці.

Дык запісываемся ў свае коопэратыўнае Т-ва „Пчала".

Сябрам Т-ва можа быць кожны, хто мае праўную здольнасьць браць на сябе забавязаньні.

Сяброўскі пай — 10 злотых.

Упісныя — 2 зл.

Ня гледзячы на тое, што Статут Т-ва будзе зацьверджаны толькі ў палове красавіка і тады зможам прыступіць да працы, не пакладайма рук ужо і цяпер:

Запісывайма ся ў сябры Т-ва; агітуйма сярод пчаляроў нашай ваколіцы, каб у красавіку вялікай сям'ёй прыступіць да працы і вясьці яе на карысьць нашага пчалярства, а тым самым на карысьць нышай Бацькаўшчыны—Беларусі.

Ініцыятары.

М. Вершынін.

Якога поваду урачыстасьць Грамніцы і чаму яна абходзіцца 2-га лютага?

У зах. славян дахрысьціянскай эры быў найвышэйшы бог Сьвятавід (Сьвентавід). Ён бліскаў і грымеў, дык лічыўся богам грому, маланкі, сьвятла, агню і пяруна.*) У яго чэсьць зах. славяне сьвяткавалі адзін дзень у годзе, які называўся „Грамніцамі". У гэты дзень рабіліся розныя цэрамоніі з агнём.

Таксама ў іншых паганскіх народаў таго часу існавалі багі, ідэнтычныя сваім назначэньнем багам славянскім.

У пазьнейшыя часы, камбінацыямі хрысьціянскага вучэньня з іншымі верамі, узьнікла хрысьціянскае сьвята Грамніцы—як ачышчэньне Панны Марыі, зграміўшай дьябла. У гэты дзень сьвенцяцца грамнічныя сьвечкі. Самы догмат ачышчэньня кабет цасьля родаў (увод у дом Божы) быў прыняты хрысьціянствам з жыдоўскіх абычаяў. Звычай сьвяткаваньня Грамніц прышоў на Беларусь разам з былшаю вуніяю.

А чаму паляцца і носяцца гэтыя сьвечкі ў часе рэлігійных працэсіяў?

На гэта пытаньне дае адказ старарымская міталёгія, якая вельмі выдатна памагала будаваць хрысьціянскую веру, вось як:

„Бог цемнаты ўкраў маладую багіню Прозэрпіну**), дачку Цэрэры, багіні палёў і ўраджаю (польнага гаспадарства). Цэрэра запаліла сьветач і хадзіла шукаць сваю дачку ў цёмнае падзямельле".

2-га лютага рымляне абходзілі ўрачыстасьць (Fornakalie), прысьвечаную багіні Цэрэры, як патронцы землеробаў (аграрнікаў); а на памятку таго, што яна хадзіла з сьветачом у падзямельлі, рабілі працэссіі са сьвечкамі ў руках.

Гэты дзень быў прыняты хрысьціянствам для сьвяткаваньня Грамніц, як ачышчэньня Панны Марыі, разам з вышэй адзначаным паганскім звычаем.

Апрача гэтага, стара-рымскі месяц люты лічыўся апошнім месяцам году і быў прысьвечаны тамашняму Сьвятавіду, богу Юпіцеру, таксама богу маланкі, грому, сьвятла і агню. Агонь, на якім палілі ахвяры Юпіцеру, паважаўся за сьвяты агонь, „ачышчаючы" і „сьміраючы" людзей з багамі. Гэта было „хрышчэньне агнём". Чалавек, вытрымаўшы такое хрышчэньне, пераходзіў да новага году ачышчаным ад грахоў.

Насьледкам гэтага паявілася ў р.-каталікоў гіпотэза, што душа, па сьмерці чалавека, спачатку ідзе да чысца, дзе агонь гарачэйшы, чым у пекле, і толькі пасьля ачышчэньня там, можа быць прынята да раю.

Рытуалы ачышчэньня ці хрышчэньня агнём існавалі ня толькі ў старым Рыме. Так гісторык Павал Діякон кажа, што ў 542 годзе Маіі, з прычыны гнева багоў, настала сільнае землетрасеньне і стаў узмагацца мор (чума) на людзей. Па загаду імпэратара Юстыніяна, дзеля ўміласьціўленьня багоў, былі аднаўлены паганскія сьвяты з рытуаламі ачышчэньня і сьмірэньня з багамі ў Царградзе і ўва ўсей Візантыі.

Калі паганскія абрады былі прыняты хрысьціянствам, спраўна азначыць немагчыма, бо яны прымаліся не аднаразова, а ў працягу доўгага часу. Але калі людзі гэтай забароны не датрымалі і калі ў рымскім сэнаце ўтварылася партыя, якая афіцыяльна патрэбавала аднаўленьня ўсіх скасаваных паганскіх сьвятаў і абрадаў, папа Геласіус (492—496 г.г.), пасьля ўпорства, змушаны быў уступіць націску народу і пашоў на кампрамісы.

Другое паданьне прыпісвае перамену паганскіх сьвятаў і абрадаў на хрысьціянскія папе Сяргею. Сяргей, быццам сам прызнаў, што той звычай, які моцна ўкараніўся, як працэсія са сьвечкамі на памяць шуканьня багіняй Цэрэрай дачкі яе ў падзямельлі, нельга скасаваць. Ён пазволіў хрысьціянам рабіць у гэты дзень працэсіі з запаленымі сьвечкамі каля касьцёлу, але ў чэсьць Маткі Боскай. Таксама паступіў і ў іншых прыпадках.

Цікава яшчэ тое, што ў сярэдня-вяковых хроніках дзень 2-га лютага завецца „днём Марыі зімніх пладоў" (dies Marie cerealis). Гэта вакольнасьць ясна сьцьвярджае сувязь Грамніц з культам багіні Цэрэры, патронкі хлебаробаў. Усе досьледы сходзяцца на адным факце, што сьвята Грамніцы ёсьць паганскага паходжаньня.

Гаворачы аб рэформах вер, якія ў старыя часы былі вышэй усяго (тагды нацыяналізмы неігралі ніякіх роляў), лічым патрэбным агаварыцца, што гэтым ня маем на мэце крытыкаваць нашу хрысьціянскую веру ці яе будаўцаляў.

Але ня можам не канстатаваць, што рэфармаванае сьвята Грамніцы не прынясло Беларускаму Народу нічога добрага. Прыняўшы чужы звычай, народ пагрузіўся ў цёмны рэлігійны фанатызм, напоўніўся забабонамі і завёў іх у свае традыцыі. Сьвечка стала для яго нейкім талісманам і ірае галоўную ролю ў жыцьці.

Цяжка хворы, замест рады лекара, падкурываецца грамнічнаю сьвечкаю „Калі Бог не паможа, дык і доктар не паможа", а ўміраючаму яна даецца ў руку „каб адганяла злога духа ад душы". Яна запаліваецца на Юр'я, як першы раз выганяецца жывёла ў поле, як пачынаюць араць, сеяць, як вязецца першы сноп у гумно. На Купалу вешаецца на варота хлева „каб ведзьма ня ўлеэла і не адабрала малака ў кароў". Яе запаліваюць у часе навальніцы і ёю выкурваюць крыжы на вышаках окнаў „каб чорт, хаваючыся ад пяруна, не схаваўся ў хату". Тымчасам пярун запальвае адну будыніну і гарыць уся вёска. Гарыць таму, што пажар ня тушыцца, бо „пяруновы агонь можна пагасіць толькі казіным малаком" і г. д.

Дык, як бачым, грамнічная сьвечка не прынясла асьветы цёмным людзям і не ўсьцярагла ад пяруна, пажараў, хвароб і іншых няшчасьцяў. Толькі разумна пастаўленая навука ў школе ў роднай мове, зразумелай для кожнага дзіцяці, можа даць пажаданую асьвету і асьцярогу, каб замест сьвечак і крыжоў рабіліся грамаадводы, так, як робяць заграмічныя сяляне і каб, замест падкурываньня хворых, лячыліся належным спосабам, тагды і хваробаў і іншых няшчасьцяў будзе менш.

Дрэнную ўслугу робяць народу яшчэ тыя „дабрадзеі", якія, замест разумнай асьветы, прышчапляюць да яго штундзістскія і іншыя сэктанскія дагматы з мэтай трымаць людзей далей у цемнаце і панаваць над імі. Людзі павінны такіх „вучыцялёў" гнаць ад сябе.

*) На Беларусі Пярун (грамавік) лічыўся за самастойнага бога.

**) Назовы „серпа", „цэрэлю" і г. д. зьвязаны з іменамі багоў.

ВЕСТКІ З КРАЮ.

Папы агітуюць.

(м. Лужкі, Дзісьненскага пав.).

Ёсьць у Лужках поп Аркадзі Сьвіціч. Хоць ён радзіўся на беларускай зямельцы, але Беларусаў не прызнае, не прызнае так-жа і беларускага сьпіску кандыдатаў № 18. Колькі мае моцы і спрыту — поп гэты вядзе агітацыю за № 20 і сваім парахвіянам раздае расейскую літэратуру цэлымі кіпамі.

Не адстае ад такой „хрысьціянскай“ працы і поп Залескай царквы, Балай, які, дзякуючы аратарскай здольнасьці, мае пасьпех.

Працуюць гэтыя папы, бо... „у поце абліччя твайго, будзеш есьці хлеб твой“. Але наш Народ, працай якога жывуць гэтыя папы, скажа ім: ганьба, бо карысьці ад іх няма нашаму Народу.

Як гатуюцца да выбараў паны.

(в. Сычавічы, Маладэчанскага павету).

Вечарам 11 лютага, так а гадзіне 8—9, солтыс вёскі Сычавічы загадаў некатэрым сялянам прысьці на сход у справе падаткаў.

Сяляне зышліся. Солтыс пачаў гутарку, але не аб падатках, а пра выбары. Солтыс гаварыў аб першым нумары, называючы яго нумарам „дробных рольнікаў“ і бедных. „Гэта, кажа солтыс, наш нумар, каб нам далі зямлі і павыганялі ад нас асаднікаў“.

Усім прысутным солтыс гаварыў, каб галасавалі толькі за нумар 1. Напісаў пратакол, што на сходзе было 40 чалавек і ўсе згодны галасаваць за № 1. Але тутака панскаму лёкаю і падлізьніку не павязло, сяляне загаманілі: „тутака няма 40, а ёсьць чалавек 15, ды і гэтыя ці згодзяцца галасаваць, як ты кажаш, бо твае „дробныя рольнікі“ маюць на 1000 гэктараў зямлі“. Але солтыс, які дастаў ад пана Янушэўскага бярвеньня на хату, ды вучыцель польскай школы і Якуб Рудзь падпісалі пратакол. У канчатку солтыс голасам „начальства“ сказаў, што хто будзе працівіцца галасаваць за № 1, таго могуць арыштаваць. „Вам, кажа солтыс, будзе тое, што вашым паслом“.

Дык вось, браты Беларусы, асьцярагайцеся гэтакіх дабрадзеяў, бо яны хочуць нас прадаць і стаць над намі з бізунамі, каб сяляне рабілі ім днём, а сабе ноччу. Ня слухайце іх, а сьмела галасуйце за свой родны № 18.

Качан.

Грамадзяне Беларусы!

(Пісьмо з Пружаншчыны).

Мінулыя выбары 1922 году паказалі нам, што ня польскія сацыялістыя, ня хлопскія „Вызваленцы“ ня былі нашымі абаронцамі і змагарамі у Сойме, дык і спадзяёмся, што яны больш нас не ашукаюць.

Але браты, сяляне і работнікі! Зразумейце-ж на гэты раз, што пасьпех нашага змаганьня і вызваленьня залежыць ад нас самых, ад нашай арганізованнасьці і аб'яднаньня!

Толькі агульны выбарны фронт з іншымі пакрыўджанымі выбарным законам нарадносьцямі — як украінцамі, немцамі і жыдамі, з каторымі мы ідзём на гэтыя выбары ў блёку пад № 18, дасьць нам пасьпех і сілу, бо ён апраўдаў нашы надзеі і ў 1922 годзе, даўшы нам верных змагароў за нашыя правы.

Памятаючы, што толькі ў супольным аб'яднаньні — сіла, заклікаем Цябе працоўны Беларускі Народ, усе, як адзін галасуйце толькі за праўдзівы Наш сьпісак пад № 18. Ня верце другім сьпіскам, якія выстаўляюць сябе, як беларускія, бо зьявілася вельмі многа розных ашуканцаў, або несьвядомых людзей, которыя ня хочуць даць сабе адказу, што асобныя сьпіскі ад агульнага блёку няпольскіх народаў разаб'юць толькі галасы і ня пойдуць вам на карысьць.

Для змагара і палітычнага дзеяча мала таго, што ён може добра мысьліць, але трэба умець весьці барацьбу, бо часта няўмелы прыяцель зробіць горш ворага. Сьведамасьць і супольны фронт —вот вялікі залог пасьпеху, і хто ім ідзе, той стаіць на шляху, які вядзе да зьдзейсьненьня ідэалаў!

Яшчэ раз асьцерагаем ад разьбіцьця нашых галасоў і заклікаем да галасаваньня на агульны сьпісак Блёку няпольскіх народаў № 18.

Сьведамыя браты! На Вас ляжыць абавязак пастарацца, каб усе Беларусы, як кабеты, так і мужчыны ў дзень выбараў, ня гледзячы ні на якую пагоду ні на далёкую адлегласьць ад абвадовых камісіяў, ішлі ўсе галасаваць, бо той, хто ня будзе галасаваць гэтым самым памагае нашым крыўдзіцелям, бо гэтакім чынам у чужынцаў будзе балей галасоў і дзеля гэтага правядуць балей сваіх прадстаўнікоў.

Выбаршчыкі.

Прыклад сэквэстратарам.

Як ужо ведама, у кожнай валасьці ёсьць сэквэстратар, таксама і ў Касьцянеўскай валасьці, Вялейскага павету, ёсьць гэтакая птушачка. Лётала-лётала яна па вёсках валасьці, зьбіраючы падаткі, а на рэшце... запанела і асела ў памешканьні валасьці, пасылаючы плацежнікам „паваланьні“ зьяўляцца да яго самым. Гэта можа было-б і справядлівей у сэнсе сыску недаімак; усё-ж такі, войт бліжэй і можа скарэй спраўдзіць надужыцьцё ў падатку, але нашаму брату ў гэтым няма палёгкі, хоць і плацежнік сам прыносіць падатак, але ўсё роўна павінен плаціць залатоўку экзэкуцыйных, як быццам, сэквэстратар сам прыяжджаў у вёску.

Запанела птушачка, набралася гонару вялікага ўрадоўца. Чаго там езьдзіць па мужыцкіх хатах і зьбіраць з іх падаткі. Лепей няхай яны самі прыносяць яму ў валасьць, бо яго экзэкуцыйная залатоўка ўсёроўна ня высахне. Былі нават і такія выпадкі, што калі хто заспорыць адносна выплаты экзэкуцыйных, тады на ратунак ідзе войт і таргуюцца, колькі з яго ўзяць. Але так ці іначай, спагады нашаму брату няма і ён павінен заплаціць залатоўку, за 2 крокі ходу паперкі на падатак ад войтаўскага стала да сэквэстратарскага.

Вось які прыклад вам, сэкрэстатары, другіх валасьцей. Па крайнай меры ботам здаравей і каўняру сушэй, а залатоўка будзе тая самая.

Оіе.

Спэктакль на вёсцы.

(в. Путнікі, Маладэчанскага пав.).

На другі дзень Каляд у вёсцы Путніках Радашкаўскім гуртком Б. І. Г. і К. быў пастаўлены спектакль пад рэжысэрствам С. Рабушкі. Адыгралі жарты Л. Родзевіча: „Зьбянтэжаны Саўка“, „Пасланец“ і „Конскі партрэт“.

Спэктакль зрабіў вельмі вялікае ўражаньне на глядзельнікаў, якімі была запоўнена ўся саля. Пам|ма таго, што нашы сяляне цяпер ня маюць ніякага заработку, аддавалі на білет апошні злоты, каб пабыць на спэктаклі, бо былі пэўны, што наша родная штука ня будзе ашуканствам для іх... Артысты хоць ігралі першы раз на сцэне, але кожны выпаўніў як найлепш сваю ролю...

Ад шчырага сэрца, дзякую Вам, дарагія змагары нашае Бацькаўшчыны, што Вы не шкадуеце сваей мазольнай працы для свайго гаротнага люду. Жадаю лепшаго пасьпеху ў далейшай працы!

Путнікаўскі.

Гаспадарскі аддзел.

Работы ў садзе вясной.

Хто мае сал, той павінен ужо з самай вясны падумаць аб тым, каб дрэвы ачмысьціць і на карміць. Калі каня не карміць, дык ён і рабіць ня будзе; гэтак сама і з дрэвамі: калі іх не дакормім, то яны—або саўсім радзіць ня будуць, або фрукты будуць дробныя і ў плямах.

На старых дрэвах трэба перагледаць кароны, ці не загустыя, дзеля таго, што фрукты тады толькі добрыя будуць, калі сонца ўсе галіны будзе роўна асьвятляць. Дзеля гэтай работы бярэм вострую ручную пілку і там, дзе загуста, выразаем перш тыя галіны, каторыя заходзяць адна на другую і труцца. Адпілоўваем асьцярожна каля самага пня, перш з верху, да канца. Лішне старыя галіны, на каторых пасынкі маладыя растуць, а яны самі ўжо маленечкія фрукты даюць, зрэзываем па тое месца, дзе пасынкі растуць, гэта будзе адмаладжываньне дрэў, значыць, са старых мы зробім ізноў маладыя. Рану трэба выгладзіць нажом і замазаць, або замалеваць густой пакоснай фарбай, можна і смалой. Калі на адным дрэве трэба надта многа вырэзываць, то перш прыводзім у парадак адну палову дрэва, а другую—на другі год, каб дрэва лішне не аслабіць. Абрэзываць дрэвы можна толькі пакуль пучкі яшчэ не распусьціліся.

Абрэзаўшы, што было лішняга з галін, трэба дубовым ножыкам ачысьціць усе галінкі з моху дачыста; мох высягае сокі з дрэў, і менш сокаў прыходзіцца на долю дрэва і яно горш расьце. Залезнаю скрабачкаю, падобнаю да матыкі, што да капаньня бульбы, трэба на пні аскрабаць усю старую кару, але толькі зьверху, не да жывога. Пад карою ўсялякія жукі і матылёчкі складаюць яечкі і паядаюць ліст на дрэве. З карою мы разам выкідаем і яечкі; найбольш іх у тым мейсцы, дзе сук ад пня адходзіць і там трэба найчысьцей аскрабаць кару.

Калі скончылі з гэтаю работай, бярэм вапну на палову з глінай, разьмешваем з вадою, прыбавіўшы восьмую часьць попелу і чацьвертую часьць юшкі з гною. Мазком з рагожы мажам дрэва там, дзе мы яго скрабалі. Гэтым мы забіваем усе яечкі, якія яшчэ асталіся Тады дрэвы выглядаюць, як прыбраныя да шлюбу маладыя.

Часта бывае, што дрэва родзіць добрыя вялікія яблыкі і грушы, а пасьля на іх зьяўляюцца чорныя плямы, фрукты трэскаюцца і гніюць. Каб гэтага ня было, трэба ўзяць $1^1/_4$ фунту купарвасу, распусьціць яго ў вядры вады, лепей, завязаўшы ў рызінкачку і завесіўшы ў вадзе, побач, у другім вядры распусьціць фунт вапны; пасьля ўсё разам мяшаць і прыбаўляюць яшчэ вядры са два вады. Добра прыбавіць яшчэ крыху цукру, бо тады гэтая мешаніна можа дзён колькі стаяць і ня псуецца. Пасьля, гэтай мешанінай трэба апрыскаць усе дрэвы. Дзеля гэтага трэба мець асобую прыладу для апрысківаньня. Найтаней абходзіцца гумілястыкавая кішка, адзін канец каторай устаўляем у пасудзіну з вадой, а праз другі—апырсківаем усё дрэва, трэба толькі, каб пасудзіна з вадой стаяла вышэй, так — у рост чалавека. Апрысківаць трэба першы раз, як пучкі яшчэ не распусьціліся; другі раз — як дрэва перацьвіло і ўжо завязаліся маленькія яблычкі, ці грушкі, і трэці раз— у пачатку ліпня.

Сьліўкі ня любяць, каб іх абразаць, таму на сьлівах вырэзываем толькі сухія сукі; скрабаць і бяліць трэба таксама- як і грушы.

Калі ўжо ачышчаны дрэвы, трэба ім даць есьці. Зямля пад дрэвамі павінна быць уварана, ці перакопана і вясной даём трохі гною. Найлепшы гной—кампост, значыць гной з сьметніка. Пасыпаць гной трэба па зямлі ў тым мейсцы, дзе галіны канчаюцца, і перакапаць з зямлёй. Калі няма гэтага гною, дык трэба купіць штучнага. На адно 20 гадовае дрэва даецца $^1/_2$ фунта чылійскай салетры. Другая, французская рацэпта, радзіць: $1^1/_4$ ф. калійнай солі (тамасоўкі), $1^1/_4$ ф. каініту і $^5/_8$ ф. салетры; усё рассыпаецца каля дрэва і перакапываецца.

Можна паліваць дрэва юшкай з гною У тым мейсцы, дзе канчаецца карона, робяць дзіры і туды наліваюць гнаёўку. На добрай зямлі можна адзін раз на два гады даваць пад дрэвы гной, а на благой—кожны год.

Як усё гэта зробім акуратна, дрэвы будуць добра расьці і шмат радзіць.

18 — **Выбаршчыкі-Беларусы, гэта адзіны сьпісак кандыдатаў у Сойм і Сэнат. 4 і 11 сакавіка, усе як адзін, ідзеце да абвадовых урнаў і аддайце за гэты сьпісак свой голас.**

Думкі...

(Голас з вёскі Маўчадскае валасьці).

О, думкі! Смутныя, маўклівыя, калючыя, як голкі, вы колеце ў сэрца на ўсякім кроку, усякі дзень! У цёмнай хаце, на дарожным шляху, за малітвай у касьцеле, ці царкве, у людзёх і самоце, — вы поўзаеце сёньня бязупынна па маёй душы, то з клумкам „волі“, то з клумкам „зямлі“ і абманным харастом зіяеце ў вочы... Я знаю, нічога ня будзе! Абманеце, прадасьце, паглыбіце яшчэ больш раны і сьмеяцьнеце з рогатам... Вы запаўзьлі вужом у кволае сэрца, каплямі дурману падаеце ў хворую кроў і, як сардэчныя кумпаны, абнялі ўсяго мяне... Я бачу вашу вялікую няшчырасьць, заўзятую вайну між сабою; вашыя вочы, поўныя маны і здрады, вашые галасы галубяць і атручваюць грудзі... Але, гляньце!.. Грудзі мне рве праца і песьня, зіяюць надзеі ў будучыню, у брата кветкай красуецца сьвядомасьць, кіпіць крыніцаю пачуцьцё змаганьня. А вы... На што гэтак страшна глядзіцё, усе разам, у маю душу?.. І рагочаце і гамоніце так жудасна, як нясьцярпіма-жудасна вые галодны воўк у цёмную ноч...

Залатыя птушкі, чорныя птушкі! Што прынясьлі, вы на крыльлях? Ахвяры, стогн Беларуса, вобраз нязнанае волі, вобраз роднага краю, брата — мужаніка, людзкія сьлёзы, сьветлы ідэал,— Беларусь?.. Каго асьмялі, каго ўтапілі, каго раскрыжавалі? Адказывайце! Што прынясьлі?.. Мо' сьветлае братэрства людзей, угоду з польскімі партыямі, аб'яднаньне з урадам і... адраджэньне Беларускага Народу чыстае і яснае, як сьмех дзіцяці, пры помачы палякаў? Думкі! Ня кратайце балюча сэрца, не тапчыце груба сьвятога пачуцьця да Бацькаўшчыны, не выкарыстоўвайце, як бяздушны тавар, маю душу на біржы мандатаў!

Я хачу знаць праўду, — адказывайце. Чаму на зямлі маей, брат мой Паляк, — ксёндз, урадовец, вучыцель, сялянін — асаднік — цураюцца мяне, як чужынца, топчуць у гразь? Чаму зьдзекуецца над тым, чаму я малюся, кляне ўсё, што люблю, прадае тое, што мне дорага?.. Вы кажаце, што ўсе беларускія партыі па прыкладу Умястоўскага — Паўлюкевіча, рана ці позна адрадзяць, пойдуць на ўгоду і патануць у польскім моры?.. Вы кажаце, што правадыры беларусаў, у Блёку Нацыян. Меншасьцяў, Рагуля і Ярэміч, — запрадаліся жыдоўскай буржуазіі і прадаюць маю душу за злоты? Што дзеячы-беларусы гэта, — альбо ўгадоўцы — скурнікі, альба камуністыя? Успамінаецца байка аб тым, што калі пойдзеш у права — воўк зьесьць, калі ўлева, — галоднай сьмерцьцю памрэш, калі проста, дык будзеш забіты...

Думкі! Я ня веру вашаму шэпту, цудоўным вачом, што грэюць і колюць. Я веру ў свой енк, у людзкія сьлёзы, у тую адраджэнскую працу, што ўжо ёсьць на ніве грамадзянскай. Народ шукае праўды, мне думаецца, што голас сялянства павінен быць за Блёк Нацыянальных Меншасьцяў, дзе, як і ў 1922 г., апроч пакрыўджаных, нікога няма, а ідэі яго моцныя і жыцьцёвыя. Нельга браць скрайнасьць, якою была б. грамада, нельга ісьці і ў другую скрайнасьць — у блёк супрацоўніцтва з урадам. Пасярод дзьвёх скрайнасьцяў стаіць, як маяк, Блёк Нацыян. Меншасьцяў і асьвячае сялянскія дарогі. На гэты сьвет трэ' ісьці і верыць, што браты — Павадыры маглі мыляцца, могуць і цяпер мыліцца ў поглядах на спосабы змаганьня за лёс Бацькаўшчыны, але яны, ніколі, ні думкай, ні сэрцам, нікому не прадавалі народ; ішлі, — куды знаді, любілі, — як маглі. Гэта — самае галоўнае, і я ў гэта веру. А таму, дарма вы, думкі братэрства і ўгоды і думкі, за якія народ ужо заплаціў сьлязьмі і ахвярамі, у глыбі душы падымалі галаву, як чэрві точыце хворае мейсца і вобразам хараства і смутку сьвеціце ў вочы.

П. К.

Куток сатыры і сьмеху.

Радаслоўная Янкі Станкеўчыка.

Янка Станкеўчык нядаўна пакінуў беларускую веру ды прыняў іншую. У новай мэтрыцы яго запісалі гэтак:

„Янэк“ Станкеўчык місюгіна, хрышчоны сын быўшага акцызнага ўрадоўца Франука Умястоўскага, унучак конскага фэльчара Арсеньня Паўлюкевіча.

„Набраўся розуму“.

Паулюкевіч адказаўся ад адрытага кіраўніцтва ў сваіх дэфэнзыўных экспозытурах ды перайшоў да кіраўніцтва з-за плеч іншых. Так сказаць, набраўся розуму. Панимаете-лі, буду рабіць тое самае і ня буду за сваю працу адказным!. Адказным будзе той, хто называецца старым цюцікам, гэта—дзядзька Тодар.

Цікава тут тое, што гэтая Паўлюкевічаўская штучка здарылася пасьля таго, як пабываў Паўлюкевіч у Варшаве. Відаць, што атрымаў новыя інструкцыі.

Сяляне-Беларусы! Памятайце, што сьпісак. за каторы вы павінны галасаваць на выбарах у Сойм і Сэнат мае

№ 18

Рэдактар і выдавец А. Герасімчук.

Беларуская Друкарня ім. Фр. Скарыны—Вільня, Людвісарская 1.